

Koncepční problémy  
v metodice hodnocení na 2010-12  
(aneb co taky od této RVVI čekat...)

Jiří Zlatuška

# Věcné problémy

- Ad hoc stanovené hodnoty bodů
- Metodika neumožňuje *objektivní a ekonomické hodnocení* (str. 3 konec prvního odstavce), přesto má být fixována na tři roky
- Je dokumentováno, že metodika není použitelná ke korektnímu hodnocení
- Metodika si zaslouží zrušit jako celek (i legislativní iniciativa posl. Ohlídala je lepší)
- Kromě toho řada technických a právních nedostatků
- Retroaktivita určováním definic v období, kdy jsou výsledky hotové nebo se na nich již pracuje
- Metodika obsahuje nekonzistence, nejednoznačná nebo odporující si ustanovení
- Celkově znění metodiky doplňuje věcnou neodbornost stávající RVVI amatérismem i v rovině procedurální resp. normotvorné

# Povaha vyřazování výsledků z RIV a úprava hodnot v nich

- Zásahy RVVI do odevzdaných dat jsou v právním smyslu zřejmě správní „rozhodnutí“ potenciálně krátící oprávněné zájmy subjektů úpravou dodávaných data do RIV (tvorba „konsolidovaných hodnot“ resp. vyřazování údajů z RIV)
- Chybí individuální poučení subjektů, které jsou původcem dat, o možnostech opravných kroků – jedná se přitom evidentně o zásah do práv, protože výsledek ovlivňuje přidělované finance (poučení chybí zejména v položkách v tabulkách č. 1, 3, 4 a pracovní tabulce A z přílohy č. 3; údaje v tabulce 2 jsou podle metodiky pouze oznámeny, ale nenavazuje na ně žádná popsaná akce)
- Z hlediska vágnosti formulací v Metodice bude zajímavý případný přezkum zásahů do dat odevzdaných do RIV odvoláním resp. rozkladem včetně následné žaloby k Městskému soudu v Praze
- Pokud se nejedná o správní rozhodnutí RVVI, ale jen jen jiné opatření, tj. „sdělení“, připadá v úvahu soudní žaloba rovnou (že správní soud může rozhodnutí zrušit bez zkoumání odborných kritérií).

# Problém konzistence sjednocení výsledků

- „Sjednocení výsledků“ ze strany RVVI se provádí v hodnocení programů (II.3.1.) i v hodnocení VO (III.3.1), výsledek tohoto „sjednocení“ se však může lišit
  - a) rozdílným postupem sjednocování (Metodika spoléhá na software, který není nijak verifikován nebo certifikován vůči zadání)
  - b) v důsledku toho, že jedno z těchto „sjednocení“ bude úspěšně napadeno právně dotčeným subjektem, který je v každém z těchto případů jiný a i rozhodnutí může být z hlediska újmy na právech jiné

# Detekce nesrovnalostí neprobíhá na odevzdaných datech

- V sekci III.3.4. je popisováno vyčleňování výsledků s datovými nedostatky „pro něž nelze provést hodnocení těchto výsledků“. Jedná se o všem o výsledky *po sjednocení*, nikoli o primární vykázaná data
- Řešení rozporů vůbec neuvažuje se situací, kdy oba poskytovatelé budou trvat na správnosti svých poskytnutých dat (str. 15)
- Kód ISSN-L se podle pozn. 18 stanoví pomocí převodníku udržovaného mezinárodním centrem ISSN, přesto je chyba v něm považována za důvod vyřazení (ISSN-L je navíc aktualizováno čtvrtletně a Metodika jako normativní předpis postrádá vymezení verze aktualizace, která má být použita)
- Adjektivum „nejednotný“ se užívá ve smyslu „rozdílný“; „jednotnost“ je důležitější, než „správnost“ (která se nekontroluje)

# Quod licet Jovi ...

- „V případě zjištěných chyb v předaných datech, [čárka je v textu Metodiky] budou tyto záznamy vyřazeny ...“ (III.3.1. krok 1),
- Následuje (str. 11) popis řady úprav v dodaných datech, kde se poskytnuté primární údaje nahrazují jinými (tzv. „konsolidovanými hodnotami“)
- V části III.4.3 přitom poskytovatelé nemají právo požadovat opravu údajů, kde chyba vznikla administrativní chybou (nebo chybou při předávání dat, které Metodika vůbec neuvažuje)

# Jak Hurvínek válku...

- Určení „konsolidovaných dat“ je v některých případech s nedefinovaným výsledkem a neimplementovatelné – to je u normativního předpisu zvlášť podivné:
  - u jazyků a příslušnosti oboru se při „nejednotnosti“ (= různosti) údajů užije nejčastější z dodaných hodnot – v případě, že budou hodnoty dvě a každá se vyskytne jednou, není výsledek této úpravy definován...
- Jedná se o triviální chyby v definicích, svědčící o věcné nekompetentnosti tvůrců na úrovni, které bys e neměl dopustit ani podprůměrný maturant

# Nejasná koncepce autorství výsledků

- Jsou výsledky jako autorská díla díla z volné ruky jako podnětu autora nebo dílem zakázkovým (zaměstnaneckým)? (str. 9 dole a násl.)
- Pokud jsou to autorská díla z volné ruky, jsou ustanovení vážící předkladatele bezpředmětná, protože metodika nemůže zavazovat autory ke způsobu vykazování
- Pokud zaměstnaneckým, je nadbytečný předpoklad existence smluvní spolupráce mezi VO, protože smlouva musí existovat vždy



# Nejasná koncepce autorství - 2

- Metodika v III.2.2. definuje „domácího“ tvůrce a avizuje užití tohoto pojmu v III.3.1.1., kde ovšem nic takového není
- Vymezení tvůrce na pracovníka, který dosáhl výsledku v rámci pracovněprávního vztahu k předkladateli výsledku (str. 10 nahoře) neodpovídá možnosti, že autorem je student (str. 9 dole)
- Pracovněprávní vztah není kontrolován ani dokládán, ani poskytovateli, ani RVVI není dán žádný nástroj, který by odhalil podvody (fiktivně vykázaného pracovníka nebo pouze pracovníka, který výsledek získal např. během neplaceného volna nebo na mateřské – zpočítání takového výsledku jednomu předkladateli přitom objektivně může poškodit předkladatele jiné)

# Nejasná koncepce autorství - 3

- Na konci prvního odstavce na str. 10 se předpokládá souhlas předkladatele výsledku s uplatněním. To je nadbytečný nesmysl, předkladatel výsledek sám předkládá a souhlas je nadbytečný.
- Chybí souhlas tvůrce výsledku s uplatněním jeho výsledku předkladatelem. Tento souhlas by měl být doložitelný a zkontrolovatelný. Zbytečný je souhlas v případě vykazování zaměstnaneckých děl, kde je zaměstnavatel jako zákazník pánem v této věci.
- Souhlas tvůrce by byl nutný jen v případě, že by došlo k nestandardní dohodě mezi zaměstnavatelem a zaměstnaným autorem (např. že zaměstnanec bude určovat, co a jak bude zveřejněno), která je samozřejmě možná, ale ve výzkumu apod. je krajně neobvyklá. (Není věci metodiky reagovat na zcela neobvyklou situaci. Asi jde o nepochopení § 58 aut. zák.)

# Administrativní řízení vědy

- Na konci druhého odstavce na str. 10 se předpokládá, že poskytovatel kontroluje oborové zařazení výsledku. Tím orgán státní správy fakticky definuje hranice mezi vědními obory, což není otázka výkonu státní správy, ale vlastní odpovědnosti vědců.

# Poručíme větru, dešti...

- Na konci části III.2 se činí nerealistické a fakticky absurdní předpoklady o absolutní správnosti a kontrole: „***Toto pravidlo předpokládá, že údaje o výsledku byly ... předány ... jako pravdivé a aktuální, na základě provedeného hodnocení poskytovatelem*** ....“
- Fakt, že úplnou kontrolu nelze provést, je chybou autorů Metodiky, nikoli poskytovatele.
- Platí elementární vlastnost logického vyvozování, že z nesplněného předpokladu vyplývá cokoli. Odvolávat se na předpoklad, který bude z podstaty věci nesplněný, ale hraničí se slabomyslností (resp. S vědomím naprosté neodpovědnosti členů RVVI, kteří s ním v metodice přicházejí).

# Fikce má přednost před skutečností

- V části IV a v definicích v tabulce 1 se hovoří o ověřitelnosti vykazovaných výsledků i fyzických kontrolách
- Celý proces „konsolidace“ výsledků je v rozporu s tím – namísto „konsolidace“ dat, tj. náhradou různých údajů údajem z nich bez vztahu ke skutečnosti odvozeným, by měla RVVI fyzicky ověřit *skutečnou* hodnotu, která má v datech být.

# Vládní nařízení, ve kterém si ze sebe vláda má dělat osla

- Metodika je předkládána vládě ke schválení s definicemi druhu výsledků v příloze č. 2
- Současně se v III.2.2. tvrdí, že tyto definice jsou obsaženy nikoli v příloze 2 vládního nařízení, ale na stránce [www.vyzkum.cz](http://www.vyzkum.cz) – poslední hacker, kterému se na tuto stránku podaří nabourat a definice změnit, bude mít podle tohoto určení přednost před textem, který jako součást vládního rozhodnutí vyjde ve Sbírce zákonů

# Autoři Metodiky neznají časopisy

- Drobnost, ale docela výmluvná, protože již několikrát se opakující:
  - Metodika uvádí jako jeden ze tří prestižních časopisů s 500 body neexistující  
*Proceedings of the National Academy of Science of the USA,*
  - zatímco skutečný název tohoto časopisu je  
*Proceedings of the National Academy of Sciences of the USA*
- Podobné „administrativní“ chyby by na straně VO nebyly opravitelné a mohly by být důvodem k vyřazení

# Nekonzistentní definice

- Definice výsledku B v příloze č. 2 požaduje, aby kniha měla odevzdán povinný výtisk v Národní knihovně (str. 39, poté ještě jednou pro české vydavatele opakováno na str. 33, výjimka pro zahraniční vydavatele v definici výsledku B obsažena není).
- V bodě V.3.3. c) na str. 28 není zřejmé, komu toto nařízení dává povinnost zaslat výtisk na sekretariát RVVI – zákon č.37/1995 Sb. o neperiodických publikacích však RVVI jako příjemce povinných výtisků nestanoví ani neobsahuje zmocnění takovou povinnost uložit vládním nařízením, v rozpočtu RVVI se s financemi na nákup publikací nepočítá, ve VO se zpravidla zakoupené publikace ukládají do vlastních knihoven, nikoli zasílají třetím subjektům
- Patenty se mohou realizovat za jednu korunu (možnost amerického „patent pool“ zcela chybí, autoři metodiky ji zřejmě neznají), zatímco programy se musí prodávat nejméně za milion
- Chybí kvantifikace přínosů u Z
- Užité vzory jsou lživě (opakovaně a navzdory připomínce z předchozích let) označena jako nová řešení – to však u registrace vzorů není vyžadováno
- Výsledky v různých kategoriích H se nepochopitelně liší doslovným užitím – zvláště zajímavé bude doslovné převzetí výsledku říkajícího, že nějaká úprava je nevhodná nebo zbytečná, zajímavé bude také posuzování, když někdo v připomínkovém řízení změní jedno slovo...



# Neznalost používání softwaru (str. 37)

- Podmínka smlouvy zaručující doložitelnost „ekonomického přínosu výsledku“ je nesmysl sama o sobě,
- Zcela pomíjí poskytování softwaru jako služby (tzv. SSME)
- Formulace o „volném používání v souladu s licenčními podmínkami tvůrce“ je věcně nesmysl i tam, kde se s licencem pracuje – licenční podmínky nebude stanovovat tvůrce, jak požaduje Metodika, ale příjemce.
- Smlouva mezi autorem programu a uživatelem vylučuje programy, které byly vytvořeny jako zaměstnanecké dílo.

# „SW algoritmus“ jako zaklínadlo v textu metodiky

- Odkaz na „SW algoritmus“ mnohde nahrazuje věcný popis – nejedná se přitom o algoritmus, ale o konkrétní program (programy), které nejsou nijak certifikovány (a jejich specifikaci nelze nahradit konstatováním, že tak fungují)
- Absurdní jsou formulace typu „SW algoritmus na porovnání datových polí“
- Popis výpočtu na str. 26 (pozn. 19) s odkazem na složitost a cca padesát iteračních kroků není definicí, se kterou by bylo možné pracovat nebo ji nezávisle ověřit. Fakticky je proces odevzdán do ruky programátorovi bez toho, aby bylo stanoveno zadání.
- U odkazů na databáze chybí jejich přesné určení - verze, datum aktualizace, odpovědnost jejich poskytovatele. Takové naivní užití dat není přezkoumatelné.
- Vágní formulace jsou i u dalších úprav dat, např. postup v části V.3.2. - rozhodnutí je fakticky dáno programátorovi, nikoli vládě v textu
- Je na příkladech prokázáno, že používaný software nezpracovává data podle vymezení v dřívějších verzích metodiky (naprogramováno je něco jiného, než je v metodice stanoveno), není důvod předpokládat, že v tomto případě se to změní – RVVI tak fakticky zpracovává data v rozporu s vládními usneseními